

Az IFLA brüsszeli világkongresszusa 1977

Az IFLA kongresszus hivatalos magyar delegációjának tagjait szerkesztőségünk arra kérte fel, számoljanak be azoknak a szekcióknak a tevékenységéről, amelyeknek ülésein részt vettek. Az egyes előadások ismertetésére egyik hozzászólás sem tér ki, a konferencia teljes anyaga hozzáférhető a KMK Könyvtártudományi Szakkönyvtárban (az előadások anyagáról másolat is kérhető). Noha ismétlődéseket, átfedéseket eredményezhet, nem változtattunk azon az elgondolison, hogy minden szakértő önálló, önmagában is megálló közleményben adjon hírt az általa látott, hallott eseményekről. A kongresszusi körkép teljesebbé tételét szolgálja bevezetőnk, mely a Szövetség közelmúltban lezajlott szervezeti változásairól tájékoztat. A Szakkönyvtári Osztály, a Gépesítési Bizottság és a Statisztikai Szekció üléseiről – amelyeknek ugyan volt magyar résztvevője – nem kaptunk tájékoztatást. (– a szerk.)

BEVEZETŐ

Az IFLA fennállásának 50. évfordulója nemcsak azért tekinthető a nemzetközi könyvtárügy jelentős eseményének, mert Világkongresszus formájában ünnepelte meg ez az immár fél évszázados hagyományokkal rendelkező nemzetközi szövetség, hanem elsősorban azért, mert hagyományainak megújítása-változtatása terén merész lépésre, szervezetének alapos megváltoztatására határozta el magát, és ez az új szervezet Brüsszelben „mutatkozott be”. Az IFLA évi jelentése, amely az 1976 júliusa és 1977 júliusa közötti időszakról szól, a következő mondatokkal kezdődik:

„Kora ellenére – az IFLA 1977 szeptember 30-án lesz 50 éves –, sem a passzivitásnak, sem a státuszkvóhoz való ragaszkodásnak nem mutatkozik semmi jele. Éppen ellenkezőleg! Az IFLA-ban egyesült nemzetközi könyvtáros-közösség sosem foglalkozott nagyobb buzgalommal a folyamatban lévő, együttműködésen alapuló programok végrehajtásával valamint izgalmas új tervek megindításával.

Abban az évben, amelyre visszatekintünk, az IFLA olyan elhatározásokra jutott, amelyeket a történészek majd „merésznek” és „drámainak” neveznek, de – remélhetőleg – „jelentős hozzájárulásnak az egész világra kiterjedő tényleges könyvtári együttműködéshez” is.”

SZERVEZETI VÁLTOZÁSOK

A „merész” és „drámai” elhatározások az IFLA szervezetének megváltoztatására irányultak, amit az erre a célra alakított bizottság több évi előkészítés után az 1976. évi lausannei konferencián terjesztett végső formában a Közgyűlés elé. A Közgyűlés a javaslatot elfogadta, és ezzel olyan szervezeti formát hozott létre, amely lehetővé teszi az IFLA szakmai tevékenységének irányítását és az egyes szervek munkájának áttekintését, összehangolását. Erre az IFLA eddigi szervezete már nem volt alkalmas.

Milyen az új szervezet?

A legfelsőbb vezető testület továbbra is a Közgyűlés, amely az IFLA-tagok képviselőiből áll.

Az operatív felső irányítás továbbra is a Végrehajtó Bizottság (Executive Board) feladata; a Végrehajtó Bizottság (VB) az elnökből és 5 tagból áll, valamennyiüket a Közgyűlés választja meg titkos szavazással. A VB tagja a Szakmai Testület (Professional Board) elnöke is, őt a Szakmai Testület (SZT) választja saját kebeléből. Ugyancsak hivatalból VB tag az IFLA főtitkára is. (Az új szervezeti szabályzat csökkentette a VB létszámát.)

A szakmai tevékenységet felső szinten a Szakmai Testület irányítja, amely az Osztályok (Division) elnökeiből tevődik össze. Ez az új szervezeti forma.

Az IFLA eddigi szekcióit, bizottságait, munkacsoportjait osztályokba tömörítették. Ez is új szervezeti megoldás. Az osztályokba tömörülő szakmai szervek neve egységesen „szekció” lett, a kisebb létszámú szervek „kerekasztal” (Round Table) néven működnek a szekciók mellett. Az osztályok személyi összetételét a keretükbe tartozó szekciók elnökei és titkárai, valamint a kerekasztalok elnökei képezik.

Esetleges új osztályok, szekciók megalakítására a Szakmai Testület tesz javaslatot a VB-nek. A Lausanneban megalakított ideiglenes SZT, az alábbi osztályokba szervezte az IFLA eddigi szekcióit és bizottságait.

1. Általános Tudományos Könyvtárak Osztálya

Nemzeti Könyvtárak szekciója

Egyetemi könyvtárak és más általános tudományos könyvtárak szekciója

Parlamentari Könyvtárak szekciója

2. Szakkönyvtárak Osztálya

Adminisztratív Könyvtárak szekciója

Társadalomtudományi Könyvtárak szekciója

Földrajzi és Térképészeti Könyvtárak szekciója

Csillagászati és Geofizikai Könyvtárak kerekasztala

3. Közművelődési Könyvtárak Osztálya

Közművelődési Könyvtárak szekciója

Kórházi Könyvtárak és Rokkant Könyvtárak szekciója

Gyermekkönyvtárak szekciója (együtt a Gyermekirodalom kutató és dokumentációs központjainak kerekasztalával)

Iskolai Könyvtárak szekciója

4. Bibliográfiai Ellenőrzés Osztálya

Bibliográfiai szekció

Katalogizálási szekció

5. Gyűjtemények és Szolgáltatások Osztálya
 - Kiadványcsere szekció
 - Könyvtárközi Kölcsönzés szekció
 - Hivatalos Kiadványok szekciója
 - Ritka és Értékes Könyvek és Kéziratok szekciója
 - Sorozatkiadványok szekciója
6. Igazgatás és Technológia Osztálya
 - Könyvtárépítési és Berendezési szekció
 - Gépesítési szekció
 - Statisztikai szekció
 - Konzerválási szekció
7. Képzés és Kutatás Osztálya
 - Könyvtárosképző Intézetek és más oktató intézmények szekciója
 - Könyvtárelmélet és Kutatás szekciója
 - Könyvtárügyi Szaklapok kerekasztala
8. Regionális Tevékenység Osztálya
 - Afrika szekció
 - Ázsia szekció
 - Latin Amerika és Karib-tenger szekció

Az egyes szekciók maguk választják meg tagjaik közül a vezetőségüket, amely legalább 5, legfeljebb 20 tagú. A vezetőség elnököt és titkárt választ kebeléből, akik – mint említettük – az osztály személyi „állományát” alkotják a kerekasztal elnökökkel együtt.

Ez az új szervezet – szekciók, osztályok, Szakmai Testület, Végrehajtó Bizottság – kezdte meg működését Brüsszelben.

A felsoroltakon kívül az IFLA további szervei: a Hágában működő főtitkárság, a Londonban működő UBC (Universal Bibliographic Control) iroda, a Boston Spaban lévő nemzetközi könyvtárközi kölcsönzéssel foglalkozó iroda stb.

A MEGNYITÁS ELŐTT

A rendezvények a Világkongresszus megnyitása előtt, már szeptember 1-én megkezdődtek. Szeptember 1–3. között szimpóziumot rendeztek a nagy tudományos könyvtárak és könyvtári rendszerek gépi adatfeldolgozó tevékenységének kérdéseiről. A szimpózium utolsó napján a résztvevők számára Antwerpenben az UNESCO-val együtt szemináriumot tartottak.

Ugyancsak a megnyitás előtt az IFLA vezető szervei több ülést tartottak, majd szeptember 3-án a Közgyűlés is összeült. Meghallgatták az elnök, a főtitkár és a pénztáros beszámolóját az előző évben (1976 július – 1977 július) végzett munkáról és eredményekről. Idézünk néhány fontosabb adatot a jelentésekből. (Az előző évi adatok zárójelben.)

Az IFLA tagjai 102 (100) országból rekrutálódnak. Egyesületi tagok száma: 152 (140); Intézményi tagok száma: 583 (504); Intézményi társult tagok száma: 15 (–); Egyéni társult tagok száma: 65 (–); Tagdíjából származó bevétel csaknem 100 000 dollár

(82 000); Kiadványok: négy folyóirat, 3 évente egyszer megjelenő kiadvány és 6 könyv.

Az IFLA szorosan együttműködik az UNESCO-val és más nemzetközi szervezetekkel (pl. az ISO-val). Az UNESCO-val együtt előkészítették az 1977 szeptemberében Párizsban megtartott nemzetközi kongresszust, amelynek témája „A nemzeti bibliográfia: jelenlegi szerepe és jövőbeni fejlődése” volt. Az IFLA nagymértékben részt vesz az UNISIST programban is.

A Közgyűlés megválasztotta az IFLA vezetőségét a következő négy évre. Elnökké újraválasztotta P. Kirkegaardot, a koppenhágai könyvtárosképző intézet igazgatóját. Az öt megválasztandó VB tagságra 11 jelölt „indult”. Közülük az alábbiak kapták a legtöbb szavazatot és lettek a VB tagjai (betűrendben):

Henry C. Campbell, a Torontói Közművelődési Könyvtár igazgatója; Jean-Pierre Clavel, a lausannei egyetemi és kantonális könyvtár igazgatója; Else Granheim, a Norvég Közművelődési és Iskolai Könyvtárak Igazgatóságának vezetője; Ljudmila Gvisiani, az Összövetségi Állami Idegennyelvű Könyvtár igazgatója; Günther Pflug, a Frankfurt am Main-i Deutsche Bibliothek főigazgatója.

A szekciók vezetőségének tagjaira vonatkozó javaslatokat március 1-ig kellett a tag-egyesületeknek az IFLA titkárságához beküldeniük. (A szocialista országok IFLA delegációinak vezetői februárban Prágában tartott értekezletükön egyeztették javaslataikat, jelöléseiket valamint a VB tagjaira vonatkozó jelöléseiket is.) A VB március végén Moszkvában tartott ülésén foglalkozott a jelölésekkel. Kiderült, hogy a jelöltek száma egy szekcióban sem lépte túl az alapszabályban meghatározott létszámot, ezért a VB úgy határozott, hogy szükségtelen szekció-vezetőségi választásokat tartani, a jelölteket megválasztottaknak nyilvánították. Erről a tagegyesületek májusban értesítést kaptak.

Így a MKE is megkapta az értesítést, miszerint Vályi Gábor, az Országgyűlési Könyvtár igazgatója a Parlamenti Könyvtárak szekciójának; Papp István, a KMK igazgatója a Közművelődési Könyvtárak szekciójának és Borsa Gedeon, az OSzK munkatársa a Régi és Értékes Könyvek és Kéziratok szekciójának vezetőségi tagja.

Szeptember 4-én (vasárnap) délelőtt érdekes rendezvény zajlott le: azokat, akik először vettek részt IFLA kongresszuson H.C. Campbell, az IFLA elnökhelyettese, M. Wijnstroom főtitkár, valamint az UBC iroda és a Nemzetközi Könyvtárközi Kölcsönzés irodájának igazgatói tájékoztatták az IFLA történetéről és sokirányú tevékenységéről.

Ezekben a napokban már több szekció és osztály is ülést tartott.

A KONGRESSZUS

Másnap, szeptember 5-én nyílt meg ünnepélyes keretek között a Világkongresszus. Az IFLA elnökének és a Világkongresszus belgiumi rendező bizottsága elnökének szavai után L. Tindemans miniszterelnök mondott megnyitó beszédet. A Szovjetunió nevében Nyikolajev úrhajós tábornok, az UNESCO képviselőjében M'Bow, az UNESCO főigazgatója üdvözölte a Világkongresszust. A megnyitón felszólalt az íróként világhírnevet szerzett Parkinson professzor, valamint H. Liebaers, az IFLA volt elnöke és mások.

A Világkongresszus munkája és ülései két részre tagolódtak. A főtéma („A könyvtár

mindenké: az információ, a kultúra és a tanulás egységes világa”) keretében kerekasztal konferenciákat rendeztek, amelyeknek előadói között a könyvtári szolgáltatásokat felhasználók neves képviselői is szerepeltek. E kerekasztal konferenciák mellett – és gyakran velük egyidőben – zajlottak le az IFLA szekcióinak és más szakmai szerveinek szokásos ülései.

A főtéma első, az általános kérdésekkel foglalkozó kerekasztal konferenciája „A könyv világa” címmel a megnyitó napjának délutánján zajlott le. Ezt követte a hét folyamán a többi témakörben tartott kerekasztal konferencia, éspedig:

Kormányzat, jog és politika (szeptember 6.); Oktatás és tanulás (szeptember 7.); Üzleti élet, kereskedelem és ipar (szeptember 8.); Tudomány és technika (szeptember 9.); Az olvasás mint a szórakozás eszköze.

Ez utóbbi kerekasztal konferenciát egyidejűleg két változatban angol és francia nyelven tartották meg.

A tematikus kerekasztal konferencián magyar részről részt vett Jóboru Magda, az OSZK főigazgatója, mint az oktatás és tanulás kérdéseivel foglalkozó konferencia elnöke, Réczei László egyetemi tanár a kormányzat, jog és politika, Papp István, a KMK igazgatója pedig az olvasás mint a szórakozás eszköze angol nyelven tartott konferenciájának egyik előadója volt.

A szekcióülések túlnyomó többsége szeptember 5–9. között zajlott le. Valamennyi szekció összeült, a legtöbb két ízben is. Volt olyan szekció, amelyik 3 ülést tartott. Az IFLA egy erre a célra alakított bizottsága (Programme Development Group) kidolgozta az IFLA középtávú munkatervét, amelynek első változatát már 1975-ben a Közgyűlés elé terjesztették Oslóban és amelyet azután a VB egészített ki. Az elfogadott terv 1976-ban jelent meg és a benne foglaltakat a szekciók figyelembe vették munkaterveik összeállításkor. A munkaterv alapján folyó tevékenység csaknem valamennyi szekció napirendjén szerepelt.

A szakmai ülések lebonyolítása után szeptember 10-én került sor a záróülésre, amelyen R. Caillois professzor, író, a könyvtárak és a könyvtárosság jövőjéről tartott előadást. A Világkongresszus P. Kirkegaard elnök összefoglaló zárószavával ért véget.

A Világkongresszus résztvevőinek száma meghaladta a kétezret, közülük mintegy 700 családtag-kísérő volt. Mint ismeretes, a Közgyűlés néhány évvel ezelőtt úgy döntött, hogy az IFLA kongresszusok létszámát korlátozza. Ezzel a kongresszusok szakmai színvonalát kívánták emelni, turisztikai jellegét pedig csökkenteni. A Világkongresszus összehívásakor ettől természetesen eltekintettek – ezért e rendkívül nagy létszám. (Az előző évben, Lausanneban 467 volt a résztvevők száma.)

Szeptember 1–10. között 148 ülést tartottak, amelyekre azonban viszonylag kevés előzetesen elkészített és sokszorosított tanulmányt nyújtottak be. Az előadások jegyzékén 64 tétel szerepel, ebből 12-t a szocialista országokban működő könyvtárosok készítették.

A nagy létszám nem tette lehetővé azt, hogy az üléseket egyetlen intézményben bonyolítsák le. Hat helyen folytak a kisebb-nagyobb létszámú ülések, ez természetesen szétszórta a résztvevőket, így a hasznos „folyosói beszélgetésekre” kevesebb alkalom kínálkozott.

A társadalmi program keretében több kiállítást rendeztek. Az egyik az IFLA 50 éves történetét illusztrálta, a Nemzeti Könyvtár anyagából rendezett két kiállítás a keleti könyvek képanyagát, illetve a Belgiumban francia nyelven kiadott ifjúsági irodalmat mutatta be. Egy kiállítás témája „Belgium szerepe a világban” címet viselte, lényegében a volt belga gyarmatokról állítottak ki tárgyi anyagot (térképeket, fényképeket, néprajzi tárgyakat stb.). Biztosították néhány brüsszeli múzeum díjtalan megtekintését, és a résztvevők számára kiállított félárú vasúti igazolvány más városok múzeumainak és könyvtárainak a megtekintését is megkönnyítette. Különösen emlékeztetésekre voltak a Rubens-év alkalmából Antwerpenben rendezett kiállítások. A társadalmi program felejthetetlen élménye volt a világhírű Bójart balett előadása, amelynek programján egy Bartók mű is szerepelt.

A Közgyűlés határozata szerint az 1978 évi IFLA kongresszus megrendezésére a Magas Tátrában Strbské Pleso kerül sor augusztus végén.

SZÉKELY Sándor

A JOGI ÉS A PARLAMENTI KÖNYVTÁRAK SZEKCIÓJA

Beszámolómat a jogi könyvtárosok, a parlamenti könyvtárak vezetőinek megbeszélésére helyezem, de bevezetőben még néhány általános megjegyzést is szükségesnek látok.

A rendezők a kongresszus legfontosabb mondanivalóját több nagyon általános témájú panel-megbeszélés szervezésével akarták kifejezni. Ez nem sikerült. Az egyes előadók nem nagyon tartották magukat az előre megadott témához, másról beszéltek. A világhírű C.P. Snow például az „írók és a könyvtár” témában túlnyomórészt arról beszélt, hogyan részesedhetnek az írók a könyvtári olvasottság alapján külön kölcsönzési honoráriumban. Nagy részük nem készült el idejében előadásával, így az előre felkért és meghirdetett hozzászólók nem, vagy csak későn tudták meg mihez kell hozzászólniuk, ami nemcsak érezhető idegeskedéshez, feszültséghez, hanem alacsony színvonalhoz, rögtönzéshez, több esetben sok szóval: semmitmondáshoz vezetett.

Egy időben csak egy panel volt. A hallgatóság (több száz ember) közül senki sem szólhatott hozzá a témához, mert az előadás és a felkért hozzászólók a teljes rendelkezésre álló időt kitöltötték.

Szerencsére ez a hiba sem ronthatta meg a találkozó igazi értelmét, azt, hogy ismét mód volt a világ négy sarkából összesereglett könyvtárosokkal beszélni, baráti és szakmai kapcsolatokat teremteni, tanulni és tapasztalni, tájékozódni és tájékoztatni.

A Jogi Könyvtárak Nemzetközi Szövetsége – IALL kerekasztal keretében meghallgatta és megvitatta Roy M. Mersky texasi professzor előadását a jogi könyvtárosok nemzetközi együttműködéséről és a jogi anyagok teljes bibliográfiai nyilvántartásának szükségességéről. Rendszeres, közvetlen kapcsolatot, folyamatos informálást, egyes anyagok beszerzésének kölcsönös segítségét sürgette. Mersky professzor előadása során ismételtelen szót elismerően a budapesti IALL szeminárium eredményeiről. Elmondta, hogy az nagy segítséget nyújtott a szocialista országok jogi anyagának megismeréséhez és ahhoz is,

hogy milyen módon rendelhetik-kaphatják meg ezeket. Panaszolta, hogy mindeddig nagyon gyakran negatív válaszokat kaptak rendeléseikre, mert a kiadványok időközben elfogytak. Az előadást követő vitában felszólalók felkérték a Szövetség vezetőségét, hogy próbáljon olyan directoryt kiadni, amely minden országban legalább egy olyan intézményt jelöl meg, ahová szükség esetén információért, másolatokért lehet fordulni. Mer-sky felajánlotta segítségét amerikai jogi anyagok megszerzésére és kérte, hogy ő is közvetlenül fordulhasson hozzá.

A kerekasztal után a Szövetség új amerikai elnöke, dr. Kavass elmondta, hogy a budapesti szemináriumról kapott tájékoztatások meggyőzték arról, hogy részéről pusztán előítélet volt az az aggodalom, miszerint szocialista országban ilyen jellegű rendezvényt nem tudnak jól megszervezni. Külön elismeréssel emelte ki, hogy a résztvevőknek széles körű lehetőséget biztosítottunk arra, hogy magyar szakemberekkel találkozzanak, nyíltan beszéljenek és hogy a társadalmi-kulturális programok is hasznosan járultak hozzá egy szocialista ország megismeréséhez.

A parlamenti könyvtárak képviselői először vezetőségi ülést, majd egésznapos munkaértekezletet tartottak. A vezetőségi ülésen Erik Spicert, a kanadai parlamenti könyvtár igazgatóját, újabb két évre elnökké, Wolfgang Dietzet, a bonni Bundestag könyvtárának vezetőjét pedig a szekció titkárává és engem a szekció vezetőségének tagjává választottak.

A munkaülésen a belga parlamenti könyvtár felett felügyeletet gyakorló bizottság elnöke, majd a könyvtár igazgatója számolt be tevékenységükről. A könyvtár kizárólag a képviselőház és a szenátus tagjainak áll rendelkezésére, de egyes főhatóságok, oktatási intézmények külön engedéllyel igénybevehetik szolgáltatásaikat.

A könyvtár állománya 400 000 kötet, rendszeresen 100 napi-, 200 hetilap jár, 15 külföldi hivatalos lapot dolgoznak fel.

Legfontosabb feladatuknak a dokumentációt tartják. Tárgyszavas dossziékban őrzik az egyes témákra vonatkozó vágatokat illetve másolatokat. A legfontosabb kérdésekről folyamatosan bibliográfiákat állítanak össze. Készítenek trends reportokat, amelyek rövid tartalmi összefoglalót és bibliográfiát tartalmaznak ilyen kérdésekről, mint a környezetvédelem, a számítógépes nyilvántartás és emberi jogok, az Európa Parlament választása, stb. Nyilvántartják és feldolgozzák a belga politikai pártok nyilatkozatait, brosuráit, rádió- és TV műsoraik szövegét.

Jelentős mikrofilm-laboratóriumuk van, anyagaiknak egyre nagyobb részét őrzik mikrofilmen (nagy helyhiánnyal küzdenek). A korábbi alfanumerikus osztályzási rendszer helyett fokozatosan áttérnek az ETO-ra.

A könyvtár tevékenységének jelentős részét foglalja el az Európa Parlament luxemburgi könyvtárával való együttműködés megszervezése, illetőleg ennek továbbfejlesztése. Jelenleg 16 nyugati országgal való együttműködésüket minősítették jónak. Sorozat formájában országonként megkezdtek olyan országismertetések publikálását, amelyek az ottani dokumentumokhoz való hozzáférés módját, az ország parlamenti kiadványainak publikálási és visszakereshetőségi rendjét, stb. tartalmazzák.

Minthogy a periodikákban megjelenő információk iránt az igény nagymértékben nőtt, terveik közt szerepel számítógépes nyilvántartás és visszakeresési rendszer bevezetése. Ezzel elsősorban nem anyagi megtakarítást, hanem hatékonyabb szolgáltatást kívánnak elérni.

A londoni parlamenti könyvtár vezetője beszámolt arról, hogy megkezdték a parlamenti dokumentumok automatizált indexének előállítását. E rendszer terveiről kiadványt jelentettek meg. A terv egyelőre még nincs jóváhagyva. Úgy tervezik, hogy kb. 5–6 évig a hagyományos és a számítógépes feldolgozást párhuzamosan fogják végezni.

Az Interparlamentáris Unió képviselője bejelentette, hogy 1978 áprilisában az IPU szimpoziумot szervez, amelynek egyik napirendi pontja a parlamenti információval és dokumentációval függ össze. Helyes lenne, mondta, ha ezen nemcsak képviselők, hanem könyvtárosok is részt vennének.

Az Európa Parlament Könyvtárának egyik vezetője elmondta: a központi könyvtár legfontosabb célkitűzése, hogy megszervezze az Európa Parlamentben résztvevő országok együttműködését az információk gyűjtése és terjesztése terén. Kiadványt jelentetnek meg a tagországok könyvtárainak szervezetéről, munkájáról, publikációiról. A tagországok parlamenti könyvtárai között személycseréket szerveznek, tapasztalatcsere látogatásokat az automatizálási folyamatok megismerése céljából. Az OECD makrotezaurusz alapján dolgoznak egy parlamenti információs célokat szolgáló tezaurusz szerkesztésén.

A bonni Bundestag könyvtárának igazgatója beszámolt arról a munkáról, amelyet a Bundestag könyvtára koordinálásával jelenleg végeznek, egy szövetségi automatizált politikai, dokumentációs-információs rendszer kiépítésének előkészítésére. Konceptiójuk lényege már elfogadásra került és jelenleg a részletkérdések megoldásán dolgoznak.

Véleménye szerint az ilyen jellegű információs rendszerek megszervezésekor a legnagyobb problémát az abban részt vevő intézmények együttműködésének megszervezése okozza. Terveik szerint a rendszerben 20 könyvtár fog együttműködni, kb. 220 érdemi dolgozóval, 3 millió márka évi költségvetéssel. A 20 könyvtár összállománya közel 2 millió kötet könyv, az évi gyarapodás kb. 60 ezer egység. A megadott számoknak kb. 70%-a a bonni Bundestag könyvtárára vonatkozik. Megvizsgálták a valamennyi résztvevőhöz beérkezett kérések és kérdések tartalmát és itt is azt találták, hogy azoknak mintegy 70%-át a Bundestag könyvtára ki tudja elégíteni.

Az együttműködés megszervezésének legnagyobb nehézsége, hogy a részt vevő intézmények jelenleg más és más módon dolgozzák fel anyagaikat, sok tekintetben párhuzamosan, a koordinált együttműködésnek nincsenek hagyományai, nem egységesek a katalógusok sem stb.

A dokumentumbázishoz közvetlen kapcsolatot kívánnak biztosítani mind a törvényhozó, mind a végrehajtó hatalomnak. Terminálok útján minden részt vevő könyvtár és dokumentációs intézmény hozzájuthat a teljes anyaghoz. A közreműködő intézmények részesülnek a központi feldolgozás keretében készítendő katalóguscédulákból, értesülnek arról, hogy valamilyen könyvet (külföldi) valamilyik könyvtár megrendelte-e már. A bizalmasság megőrzésének biztosítása mellett a terminálon keresztül másolat rendelhető bármely cikkről, dokumentumról, amelyet a rendszer tárol. Mindenfajta dokumentum feldolgozására azonos módszert terveznek, tehát nem tesznek különbséget könyvek, folyóiratcikkek, belső jelentések, összefoglalók stb. között.

A rendszer előkészítése több bizottságban folyik. Egyik legfontosabb a szabványosítással és egységesítéssel foglalkozik. Azzal is kísérleteznek, hogy átmenetileg valamilyen közvetítő megoldás révén hidalják át az egységes nyilvántartás követelményét.

Külön problémát jelent, hogy egyes gyűjteményekben a dokumentumok jelentős része vágatok (cutting) formájában szerepel és borítékban tárolják őket. Ezek bizonyos idő óta már teljesen áttekinthetetlenekké váltak és az ma már mindenki előtt világos, hogy e problémát csak számítógéppel fogják tudni megoldani.

Az egyes intézményekben meglévő cédulakatalógusokat egyelőre nem számolják fel, megvárják amíg a számítógépes katalógusok révén megbizonyosodnak az előbbieket felesleges voltáról.

A számítógépes feldolgozás mellett történt döntésüket a következő előnyökkel támasztotta alá: gyorsaság – racionálisabb egyedi költség – pontosabb nyilvántartás – könnyebb keresés – párhuzamosság kiküszöbölése – közös haszon az együttműködésből – felhasználók többértéű kiszolgálása – témaprofilok kialakításának megkönnyítése, stb.

A kialakítandó rendszernek már létrehozták az igazgatótanácsot, amely tanácsadó szervként működik. Ennek albizottságai dolgoznak a szabványok egységesítésén, az együttműködés szabályainak meghatározásán, a finanszírozás módján, a koordináció követelményein, a kutatás-szervezés problémáin, stb.

Működik egy tervezőbizottság is, ennek keretében egy könyvtárosokból álló in-pu albizottság, egy, a számítógépes megoldással foglalkozó albizottság, és a felhasználók igényeit képviselő albizottság.

A tervezőbizottság eddig elkészítette a felhasználói igényekre vonatkozó tanulmányt, meghatározták a munkában részvevő intézmények munkamegosztásának módját. Értékeltek és elemezték az együttműködésben résztvevő intézmények jelenlegi tevékenységét és javaslatokat dolgoztak ki: hol, mit kell változtatni. Meghatározták az együttműködés módját a szerzeményezés, a feldolgozás, a központi katalógus, a visszakeresés, a kölcsönzés, az SDI szolgáltatás, a központi nyilvántartás, statisztika stb. terén.

1977 végéig készen lesznek a teljes koncepció kidolgozásával, és ezután határozzák meg, hogy milyen számítógépes software-t alkalmaznak. 1978 közepére várják a döntést a munkák megindítására. Ezt fokozatosan tervezik oly módon, hogy az első időszakban a Bundestag könyvtára és még két másik könyvtár kezd dolgozni.

VÁLYI Gábor

A NEMZETI KÖNYVTÁRAK IGAZGATÓINAK TANÁCSKOZÁSAI AZ IFLA KÖZGYŰLÉSEK KERETÉBEN

Az IFLA számos szekciója közt működik egy nemzeti- és egyetemi könyvtári szekció is. A nemzeti könyvtárak igazgatóinak egy része egy ideje úgy látja, hogy e mellett a szekció mellett szükség van a nemzeti könyvtárak igazgatóinak tanácskozására, ahol átfogó nemzeti könyvtári problémákat lehet megvitatni.

A Kanadai Nemzeti Könyvtár kezdeményezésére 1974-ben ülésezett az első igaz-

gatói tanácskozás Ottawában. Ezt követte a második és a harmadik Oslóban és Lausanneban a következő két évben. Magyarország ezeken a tanácskozásokon nem vett részt, csak a meghívókból és a megküldött jegyzőkönyvekből értesültünk a tanácskozások napirendjéről. Így tudjuk, hogy megvitatásra kerültek többek közt a következő témák: A nemzeti könyvtárak szerepe a nemzeti és nemzetközi információs rendszerben, Nemzetközi könyvtárközi kölcsönzés. A résztvevők száma váltakozott, 1975-ben 29, 1976-ban 19 volt. A nagy többség a nyugateurópai országok, az USA, Kanada és Ausztrália nemzeti könyvtáraiból jött. A szocialista országokat 1975-ben Csehszlovákia, Lengyelország és Jugoszlávia, 1976-ban a Szovjetunió és Bulgária nemzeti könyvtárainak igazgatói képviselték. Mindkét tanácskozáson részt vett néhány fejlődő ország képviselője is.

Ez év szeptemberében Brüsszelben ült össze az IFLA közgyűlése s ennek keretében a nemzeti könyvtárak igazgatóinak tanácskozása. Ismét az volt a jellemző, hogy a közgyűlésen részt vevő nemzeti könyvtári igazgatóknak csak egy része volt jelen ezen a tanácskozáson. A nyugat- és északeurópai könyvtárak igazgatói csaknem teljes számban jelen voltak, hasonlóképpen részt vett az USA, Kanada, Ausztrália, Új Zéland. A szocialista országokat a Szovjetunió, Bulgária és Magyarország képviselte. Most is kevés volt a fejlődő országokból jött résztvevő. A résztvevők száma 30 körül mozgott a három félnapos ülésen.

A tanácskozás egyik témája az volt, hogy milyen legyen ennek a szekciónak a statusa az IFLA-n belül. Általában az volt a vélemény, hogy nagyobb legyen az önállósága, mint a többi szekciónak és bizottságnak. A kanadai elnök írásba foglalta az ezzel kapcsolatos észrevételeket, hogy az IFLA végrehajtótanácsa elé terjessze jóváhagyásra.

Az ülésen elég hosszú vita folyt a szerzői jog és a könyvtári reprográfiai szolgáltatások témájáról. Az volt az általános vélemény, hogy a szerzői jogról szóló nemzeti törvények elsősorban a szerzőket védik, ami természetes, de ugyanakkor nem veszik figyelembe a kutatók, olvasók szükségleteit, ami nem helyes. Az a nézet alakult ki, hogy ebből a szempontból módosítani kellene a szerzői jogról szóló törvényeket vagy kiegészítő jogszabályokkal kellene biztosítani, hogy az olvasók akadálytalanul hozzájuthassanak a könyvtárak reprográfiai szolgáltatásaihoz. A vita alapján készült egy írásos összefoglaló a szükségesnek tartott változtatások alapelveiről.

A tanácskozás elé került még két további anyag, egy összefoglaló a Marc-rendszer alkalmazásáról a nemzeti könyvtárakban, s egy másik a nemzetközi könyvtárközi kölcsönzésről. Az előbbiről egyáltalán nem folyt vita, csupán tudomásul vették a tanácskozás résztvevői, az utóbbihoz pedig csak néhány jelentéktelen észrevételt fűztek.

A tanácskozás tudomásul vette a 4 évig fungáló kanadai elnök lemondását s angol elnököt választott.

Azt hiszem egyelőre még korai végleges véleményt mondani a nemzeti könyvtári igazgatói tanácskozás értékéről. Valamivel hasznosabbnak tűnik, mint a régóta működő nemzeti- és egyetemi könyvtári szekció. De azt hiszem, még nem lehet azt mondani, hogy a nemzeti könyvtárak leglényegesebb közös problémáival olyan módon foglalkozik, ami minden könyvtárnak tanulságos és hasznos. Ehhez többek közt az is hozzájárul, hogy a tanácskozásoknak egyoldalú az összetétele. Ha úgy látjuk, hogy kedvező irányban fejlődik ez a kezdeményezés, akkor szükséges, hogy a szocialista országok is nagy számban vegye-

nek részt a későbbi tanácskozásokon. A fejlődő országok részvételének sok akadálya van. Ha növekszik számuk a tanácskozásokon, szükség lesz arra, hogy az általános – minden nemzeti könyvtárat érdeklő – témák mellett az ő sajátos problémáik is napirendre kerüljenek.

JÓBORU Magda

KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁRAK SEKCIÓJA

A brüsszeli közgyűlés folyamán megalakult az IFLA új alapszabályának megfelelően a Nagyközönséget Szolgáló Könyvtárak Szakosztálya is. Ennek keretében négy szekció fog működni, mégpedig a következők:

1. Közművelődési Könyvtárak Szekciója
2. Kórházi és Hátrányos Helyzetűeket Szolgáló Könyvtárak Szekciója
3. Gyerekkönyvtárak Szekciója
4. Iskolai Könyvtárak Szekciója.

Mint látható, az új szervezeti keretben a régi egységek működnek tovább, azzal a különbséggel, hogy a korábbi alszekciók a szekció rangjára emelkedtek.

A továbbiakban a Közművelődési Könyvtárak Szekciójának tevékenységéről számolok be, lévén e Szekció állandó bizottságának tagja.

A szakmai program központjában a könyvtári munka racionalizálása szerepelt, különös tekintettel a központi könyvtárellátó vállalatokra, szervezetekre. Először Sigurd Möhlenbrock tartott előadást a szolgáltatásokat igénybe vevő könyvtár szempontjából, hangsúlyozva, hogy főként és elsősorban a könyvtárosokon múlik annak az ellentmondásnak a feloldása különféle racionalizálási és szervezési módszerekkel, amely egyfelől a társadalom növekvő könyvtári igényei, másfelől az anyagi feltételek nem kielégítő volta között áll fent. Majd, mint a racionalizálás egyik leghatékonyabb módjáról, a központi könyvtárellátó ügynökségekről esett szó. A bevezetőt az egyik legtekintélyesebb ilyen jellegű vállalkozás – a svéd Bibliotekstjänst – igazgatója, a nálunk is jól ismert Jan Gumpert tartotta, ismertetvén jelen szolgáltatásaikat és terveiket.

Egy másik ülését a Szekció annak szentelte, hogy részben visszapillantson 44 éves múltjára (Pieter van Swigchem, a következő két évre újraválasztott elnök tartotta a referátumot), részben pedig áttekintse a folyamatban lévő munkálatokat. A tagság tájékoztatást kapott a három munkacsoport tevékenységéről, a következők szerint.

Az audio-vizuális dokumentumokkal foglalkozó munkacsoport beszámolt arról, hogy a helyzet felmérésére kiküldött kérdőívekre nagyon kevés válasz érkezett. A munkát mégis folytatják, mivel igen fontosnak ítélik, hogy akkor, amikor pénzügyi szempontból nehéz idők járnak, a könyvtáraknak rendelkezésére álljanak olyan normatívák, könyvtárpolitikai modellek, amelyek előmozdítják ezeknek a meglehetősen költséges dokumentumoknak és felszereléseknek a beszerzését. Egyelőre felállítottak a holland könyvtárellá-

tó központban egy nemzetközi clearing-állomást, amely az AV dokumentumokkal és szolgáltatásokkal kapcsolatos információkat gyűjti. Azt tervezik, hogy kiadják azoknak a nemzeti központoknak a címjegyzékét, amelyek ezekkel a kérdésekkel foglalkoznak.

Kezdeti stádiumban áll még a bibliobuszokkal foglalkozó munkacsoport tevékenysége. Az elnök azt kérte a csoport vezetőjétől, hogy először gondosan elemezzék a mozgóellátás problémakörét, s állapítsák meg, hogy egyáltalán szükség van-e ezek nemzetközi tárgyalására. Így soronlévő lépésünk a tájékozódás lesz.

A külföldi irodalom beszerzésével foglalkozó munkacsoport nem mozdult el a holtpontról. Eredeti szándékuk szerint a bevándoroltak és vendégmunkások könyvtári ellátásának a kérdését tanulmányozták volna, de szükségesnek látszik a nemzeti kisebbségekre is kiterjeszteni a figyelmüket.

Be kell számolnom arról is, hogy az INTAMEL (a Nagyvárosi Könyvtárak Nemzetközi Egyesülete) a jövőben a Szekció kerekasztalaként működik, bizonyos fokú autonómia fenntartásával (megtartja a nevét, saját programot tervez és hajt végre, pénzügyét maga kezeli). Kérdés még az, hogy a könyvtárellátó ügynökségekből alakult kerekasztal, amely igen nagy aktivitásról tett tanúbizonyságot, a Közművelődési Könyvtárak Szekciójához, a Nagyközönséget Szolgáló Könyvtárak Szakosztályához, vagy valamely más szakosztályhoz fog tartozni, tekintve, hogy a résztvevők minden könyvtártípusra kiterjesztik szolgáltatásaikat. A Szakosztályon belüli harmadik kerekasztal (a Gyermekirodalom Kutató- és Dokumentációs Központjainak Kerekasztala) természetesen a Gyerekkönyvtári Szekcióhoz tartozik.

Befejezésül egy szót a Szekció terveiről. Egyhangúan elfogadták azt a javaslatot, mely szerint 1979-ben és a következő években három nemzetközi szemináriumot kell rendezni a közművelődési könyvtári ellátás és könyvtárpolitika alapvető kérdéseiről. Az első szemináriumon olyan problémák kerülnének megvitatásra, mint például a közművelődési könyvtár helye a nemzeti művelődéspolitikában, kapcsolata a közigazgatás rendszerével, beilleszkedés az országos könyvtári rendszerbe, együttműködése más könyvtárakkal, valamint oktatási és művelődési igényekkel, az ellátási normatívák, a jogi szabályozás stb. A rákövetkező két szeminárium közül az egyik a városi, a másik pedig a falusi környezetben fogja vizsgálni a közművelődési könyvtárak alapkérdéseit. Mind a tematikát, mind a szervezést illetően sok vitás kérdést kell még tisztázni, ezért a Szekció egy négy tagból álló bizottságot küldött ki a javaslatok kidolgozására.

PAPP István

IFLA-SZEMINÁRIUM A KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁRAK ÉPÍTÉSI KÉRDÉSEIRŐL

Szorosan kapcsolódva a brüsszeli közgyűléshez az UNESCO és a brémai Városi Tanács nagyvonalú anyagi támogatásával 1977 szeptember 12. és 16. között az IFLA Könyvtárépítési Szekciója szemináriumot rendezett, amelynek a mottója a következő

volt: a lehető legkisebb beruházási és fenntartási költségekkel olyan vonzó, célszerű és flexibilis közművelődési könyvtárakat építeni, amelyek képesek aktív szerepet játszani a közösség kulturális és társadalmi életében.

Mintegy 60 résztvevő – fejlett és fejlődő országokból, s közöttük építészek és könyvtárosok egyaránt. – igen sűrű programot bonyolított le öt nap alatt. A szeminárium anyagai a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban hozzáférhetőek, s a rendezők kötetben is tervezik megjelentetni őket, ezért itt csak felsorolásunkat adjuk a tájékoztatás végett. Faulkner-Brown, Harry: Az „open plan” (nyílt alapterület?) és a flexibilitás; Thompson, Godfrey: A tér vízszintes és függőleges megszervezésének hatékonysága; Meyer, Horst: A közművelődési könyvtár az iskola épületében; Schultheis, Johannes: A közművelődési könyvtár egy fedél alatt a felnőttoktatás intézményével; Freden, Nils: A közművelődési könyvtár, mint művelődési központ; Jaksch, Walter: A gazdaságos építkezés; Papp István: Állami könyvtárépítési tanácsadó szolgálat Magyarországon; Vintges, W.M.E. A holland könyvtárépítési tanácsadó szolgálat; Fuhlrott, Rolf: Tároló könyvtárak; Eyssen, Jörgen – Ramke, Rolf: Az átépítés és bővítés problémái a könyvtáros és az építész szemszögéből.

Az előadásokat igen intenzív vita követte, amelynek során nagy hangsúlyt kaptak a fejlődő országok sajátos problémái. Olyannyira, hogy elhangzott az a javaslat is, hogy a közeli jövőben külön szemináriumot kell rendezni a fejlődő országok könyvtárépítészetéről, tekintettel a sajátos éghajlati viszonyokra is.

Magyar szemszögből két tanulságot szeretnék kiemelni. Az egyik a brémai könyvtárfejlesztési program, amelyet még Werner Mevissen, a Városi Könyvtár múlt évben nyugalmába vonult igazgatója indított meg. Mivel a központi könyvtár új épületére nem állt elegendő pénz rendelkezésre, egy rendkívül átgondolt és igényes fiókkönyvtárépítési tervet dolgoztak ki és valósították meg. Nem is annyira a fiókkönyvtárak mérete (1200–1600 m²) tett rám mély benyomást, hanem az a tény, hogy a könyvtárfejlesztési program az iskolaépítési programmal együtt, annak részeként, mégis önálló egységként valósult meg. A brémai fiókkönyvtárak többségükben egyúttal iskolai könyvtárak is, építészetileg is szervesen kapcsolódnak az iskola épületéhez.

A másik tanulság a svéd Freden kolléga előadása és az azt követő vita nyomán szűrdött le bennem. Svédországban bizonyos székszissel nézik azokat a hatalmas komplex kulturális centrumokat, amelyek a hatvanas évek során jöttek létre, s amelyeket sokan nálunk is példának tekintettek, tekintettünk. Az előadásból az derült ki, egyáltalán nem biztos, hogy a „mindent egy helyen” az optimális megoldás. Ahogy az előadó megfogalmazta: az emberek nem együtt és egyszerre használják a különféle szolgáltatásokat, s az épületek inkább a politikusok és építészek által emelt „korunk piramisai”, semmint emberközeli és -méretű intézmények. Természetesen senki sem vonta kétségbe a kisebb helyek, falvak és városi kerületek többcélú kulturális épületeinek indokoltságát, sőt szükségességét, de még az anyagiakban bővelkedő országok képviselői is komoly fenntartásokat hangoztattak a központi, hatalmas komplex intézményekkel szemben.

A tanulság mindebből az: úgy látszik, mi szeretünk jó tanulók lenni, gyorsan át akarunk venni minden – látszólag előnyös – példát, de mire odajutunk, hogy megvalósítsuk, a példák egyikén vagy másikán már túllépett az idő.

PAPP István

Hazai könyvtáros közvéleményünk eddig alig kapott tájékoztatást az IFLA nemrég indult folyóiratáról, az 1975 óta negyedévenként megjelenő IFLA Journal-ról. Előzménye egy nyomtatott híradó volt, amely az IFLA News címet viselte, s rendszertelen időközönként tájékoztatott a Szövetség híreiről.

Sok megfontolás és vita után a washingtoni IFLA közgyűlésen került a tagok kezébe az új folyóirat első száma, amely átvette az IFLA News szerepkörét terjedelmes hírróvatával, de kiteljesítette hosszabb cikkekkel, közleményekkel. A viták lényegében akörül folytak, szükség van-e egy újabb nemzetközi szakmai folyóiraatra, amikor olyan jó periodikumok jelennek meg, mint az UNESCO Bulletin for Libraries, az International Library Review vagy a Libri. Végül az az álláspont kerekedett felül, hogy az IFLA Journal-nek nem ezekkel kell versenyeznie, nem szakmai cikkeknek kell újabb fórumot biztosítania, hanem cikk-rovatában is az IFLA munkájával, tevékenységével, vállalkozásaival, eredményeivel kell foglalkoznia. Ezért nem vállalkozik a szerkesztőbizottság egyes országok könyvtárügyét, gyakorlatát bemutató írások (egyetlen kivétel: a közgyűlést vendégül látó ország a házigazda jogán bemutatkozó írást közölhet a lapban), sem pedig valamely könyvtári vagy informatikai problémát feldolgozó kéziratok közlésére.

Persze, különféle nehézségek miatt eddig még nem érvényesült mindig következetesen ez a szerkesztési politika, de a jövőben egyre inkább ilyen cikkek fogják jellemezni a lapot, mint például: D. Anderson: Az IFLA UBC programja: a háttér és a bázis (1975. 1.sz.); I. Gombocz; M.J. Schiltman: A Kiadványcsere Bizottság negyven éve (1975. 1.sz.); Az IFLA Nemzetközi Kölcsönzési Irodája. Statisztikai adatok (1977. 2.sz.); C. Reedijk: Nemzeti könyvtárak és az IFLA középtávú programja (1977. 3.sz.); B.P. Kanevskij: IFLA és a könyvtári elmélet néhány problémája (1977. 3.sz.).

Tehát a cél az, hogy a folyóirat az IFLA-ról az IFLA tagjainak szóljon. Ezért a szerkesztőségnek különös gondot kell arra fordítania, hogy a Szövetség szakosztályai, szekciói, szakmai egységei, kerekasztalai és munkacsoportjai rendszeresen éljenek a folyóirat nyújtotta kommunikációs lehetőséggel, mert csakis így, a szervezeti egységek tevékeny közreműködésével valósítható meg a kitűzött cél.

Ha valaki rendszeresen figyelemmel kíséri az IFLA Journal-ben megjelent közleményeket, természetesen nemcsak az IFLA munkájáról kap képet, hanem egy bizonyos szemszögből az egész nemzetközi könyvtári életre is kitekintést nyer. Hiszen az IFLA tevékenysége szorosan kapcsolódik egy sor más nemzetközi szervezethez, a munkabizottságokban számos ország könyvtári gyakorlata és elmélete összegződik, és igen sok nemzetközi szakmai megegyezés, vállalkozás, rendezvény mögött ott áll az IFLA, ha sokszor meg is feledkezünk róla.

A szerkesztőbizottság többször is ülésezett a brüsszeli közgyűlés folyamán. Ami olvasóinkat leginkább érdekelheti, az a következő számok terve, ezért röviden erről számolok be.

Történeti visszapillantásokat fog tartalmazni az idei évfolyam utolsó száma, mégpedig a közművelődési, a gyerekkönyvtárosi, a bibliográfiai és a könyvtárosképzési szekció

történetére vonatkozóan. Jövőre – a tervek szerint – már tematikus számok fognak megjelenni, azaz egy-egy szakosztály munkájáról, problémáiról. (A tematikus szám nem jelenti azt, hogy egy-egy más témakörbe tartozó írás nem kaphat majd helyet benne.) Az 1978. évi első szám a párizsi nemzeti bibliográfiai konferenciával, a második a brémai közművelődési könyvtárépítési szemináriummal (mindkét nemzetközi rendezvény az IFLA égisze alatt folyt le) foglalkozik. A harmadik számban mutatkozik be a Nagyközönséget Szolgáló Könyvtárak Szakosztálya, és a negyediken megosztozik a Szakkönyvtárak Szakosztálya az Igazgatási és Technológiai Szakosztállyal.

Azt hiszem, hogy az IFLA Journal érdemes arra, hogy vezető könyvtáraink előfizessék (ha intézményi tagok, ingyen kapják; ha nem, akkor 48 NSzK márkáért fizethetik elő a Verlag Dokumentation Saur KG, POB 711 009 Pöссенbacher Str. 2. D–8000 München 71, BRD címen); a Könyvtári és Dokumentációs Szakirodalom című referáló lapunk feldolgozza közleményeit és a Könyvtári Figyelő is profitáljon, ha másból nem, a hírek rovatából.

PAPP István

A tudományos-műszaki tájékoztatás országos rendszere. Szervezési vázlat és az alrendszerek munkamegosztása

KOVÁTS Zoltán

Országszerte folynak az OSZIR, az Országos Szakirodalmi Információs Rendszer kialakításának előkészületei. Ezek a munkálatok indokolják, hogy a szerző korábban, még az OSZIR-koncepció kialakulása előtt született írását lapunkban közzétegyük. Reméljük, hogy a téma országos jelentősége sok olvasónkat véleménykifejtésre, esetleg vitára ösztönzi, melynek lapunk hasábjain örömmel helyt adunk, bízva abban, hogy ezzel is hozzájárulhatunk az OSZIR végleges koncepciójának kialakulásához.

A könyvtárak hosszú időn keresztül a tudományos ismereteknek legfontosabb forrásai voltak. Munkájukat kb. a század elejéig egymástól függetlenül, csaknem elszigetelten végezték. A kutatók igényeinek növekedése és a könyvtárosok segítőkészsége indította meg a könyvtárközi kapcsolatok fejlődését.

A második világháború példátlan tudományos-műszaki erőfeszítései, az ipari termelés iránt felfokozott igényei a könyvtárak alkalmoszerű, esetenkénti együttműködésénél hatékonyabb formákat követelt meg. A legmagasabb szintű tudományos-műszaki információs igények gazdaságilag is megfelelő határfokkal való kielégítése csak az egész ország – sőt hovatovább a világ – szakkönyvtárainak szervezett, rendszerként tevékenyke-